തത്ത്വശാസ്ത്രങ്ങൾ ഉറങ്ങുമ്പോൾ

ഡോ: എം. ലീലാവതി

ഇടശ്ശേരിയുടെ 'തത്ത്വശാസ്ത്രങ്ങൾ ഉറങ്ങുമ്പോൾ' എന്ന കവിതയുടെ അകത്തളത്തിലേക്കൊന്നു വരൂ, സഹോദരാ, അവളുടെ കീറിപ്പറിഞ്ഞ കുപ്പായം തുന്നിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന പാവം കുമ്മിണിയെ ഒരു നോക്കു കാണൂ; നല്ലപോലെ രണ്ടാമതൊന്നുകൂടി നോക്കൂ. 'ചിന്മയൻ മകൻ കുഞ്ഞിവായ് തുറന്നപ്പോൾ' ഗോപിക അതിൽ വിശ്വം കണ്ടതുപോലെ, ദൈന്യം വായ്ക്കുന്ന ആ മുഖത്ത് നമ്മുടെ പാവം നാടിന്റെ മുഖച്ഛായ പ്രതിഫലിക്കുന്നതു കാണാം. അവൾ തുന്നിക്കൂട്ടുന്ന ആ കുപ്പായത്തിൽ എത്ര തുന്നിക്കൂട്ടിയാലും നേരെയാവാത്ത കീറിപ്പറിഞ്ഞ നമ്മുടെ സാമൂഹ്യവ്യവസ്ഥിതിയേയും കാണാം. എത്ര ആഴത്തിലും എത്ര അകലേക്കും കാണാനുള്ള കണ്ണുകളാണ് ആ ഇടച്ചേരിക്കാരന്നുണ്ടായിരുന്നത്! ആ കണ്ണുകൾ എന്നേക്കുമായി അടഞ്ഞുവോ? ഇല്ല തങ്ങളുടെ കവിതയെ സമീപിക്കുന്നവരും തലമുറകൾക്കെല്ലാം വേണ്ടി കവിതയിലൂടെ നേത്രദാനം ചെയ്തതിന്നു ശേഷമാണ് ഋഷികൾ (വെളിച്ചം കിട്ടിയവർ) മൺമറയുന്നത്. കവിതയിലൂടെ അവരുടെ കണ്ണുകളെക്കൊണ്ടു നമുക്കു കാണാം.

ഒരു പഴയ തറവാടിന്റെ തകർച്ച കണ്ടു കണ്ണീർ തൂകിയ കണ്ണുകളാണ് 'തത്ത്വശാസ്ത്രങ്ങൾ ഉറങ്ങുമ്പോൾ' എന്ന കവിതയിൽ നമുക്കു വേണ്ടി തുറക്കുന്നത്. ആ പഴയ തറവാട് നമ്മുടെ ഈ ചിരപുരാതന രാജ്യം തന്നെയാണ്.

മൂന്നുമുറി – ഒരു പുര

തറവാട്ടിൽ മൂന്ന് അംഗങ്ങളുണ്ട്. അച്ഛനും മകനും മകളും. അച്ഛൻ പഴയ തത്ത്വശാസ്ത്രങ്ങളുടേയും മകൻ പുതിയ തത്ത്വശാസ്ത്രങ്ങളുടേയും പ്രതിനിധികളാണ്. മകൾക്ക് ഒരു തത്ത്വശാസ്ത്രവുമില്ല. അവൾ ഒരു നല്ല ഭർത്താവിനെ സ്വപ്നം കണ്ടുകൊണ്ടു കഴിയുന്നു. വീട്ടിലെ ദാരിദ്ര്യം പോക്കാനോ അവൾക്കൊരു രക്ഷകനെ കണ്ടെത്താനോ അവരുത്സാഹി ക്കുന്നില്ല. അച്ഛൻ വിധിവിശ്വാസിയാണ്. ജ്യോത്സ്യത്തിലും വിശ്വാസമുണ്ട്. ജാതകം പരിശോധിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹം മനസ്സിലാക്കിയിരിക്കുന്നു, മകൾക്ക് ഏറെക്കാലം 'പൂത്തിരിക്കാനാണ്' യോഗം എന്ന്. അദ്ധ്യാത്മ രാമായണം 'കമ്പോടുകമ്പ്' തോന്നുന്ന അദ്ദേഹത്തിനു വിധിവിഹിതം അലംഘനീയമെന്നു സ്ഥാപിക്കാൻ പറ്റിയ പ്രമാണങ്ങളുദ്ധരിക്കാൻ കഴിയും. ജാതകത്തിൽ എഴുതിവച്ചിരിക്കുന്നതിനെ മാറ്റാനാരെക്കൊണ്ടാവും? തലയിലെഴുത്തു തലോടിയാൽ പോവുമോ? മകനോ? അയാൾക്കു മാർക്സിയൻ തത്ത്വജ്ഞാനം 'വെള്ളമാണ്'; എന്നുവച്ചാൽ പഠിച്ചു ഹൃദിസ്ഥമാക്കിയിട്ടുണ്ട്. ബൂർഷ്വാസിയുടെ തറവാടു തകരുകതന്നെ വേണമെന്ന് പ്രമാണഗ്രന്ഥത്തിലുണ്ട്. സത്രീ ക്രയത്തിന്നുള്ള സാധനമല്ലെന്നും ഗാർഹസ്ഥ്യകരാറുകൾ ചരിത്രപരമായ ഒരാവശ്യമാണെന്ന് അവൾക്കു ബോദ്ധ്യപ്പെടുന്നെങ്കിൽ അവ സ്വീകരിക്കാൻ അവൾക്കു സ്വാതന്ത്ര്യമുണ്ടെന്നുമാണ് അയാളുടെ സമീപനരീതി. തനിക്കെന്തെങ്കിലും ചുമതലയുണ്ടെന്ന് അയാൾക്കു തോന്നുന്നതേയില്ല. തനിക്കു ചുമതലയുള്ളത് അദ്ധ്വാനിക്കുന്ന ജനവർഗ്ഗത്തോടാണ്. പാവം കുമ്മിണിക്ക് ഈ വാദങ്ങളുടെയൊന്നും പൊരുൾ 'തിരിഞ്ഞില്ല.'

'തിരിയാതെല്ലാം കേട്ടു തന്നുടെ മുണ്ടും ബ്ലൗസും
പെരികെപ്പേർത്തും പേർത്തും കുമ്മിണി തുന്നിക്കൂട്ടി!'

കഥ ഇതുവരെ കേൾക്കുമ്പോൾ നിങ്ങൾക്കു രഹസ്യം പിടികിട്ടുകയും 'കേഴുക പ്രിയനാടേ!' എന്നു നിങ്ങളുടെ മനസ്സു മന്ത്രിക്കുകയും ചെയ്യും. എല്ലാം വിധിപോലെ വരട്ടെ എന്ന് അനാസ്ഥ കൊള്ളുന്നവരാണ് ഉത്തരവാദപ്പെടേണ്ടവരിലൊരു വിഭാഗം. 'എന്തിനു കരയുന്നു? ദാരിദ്ര്യവും അനാഥാവസ്ഥയും വിധികല്പിതമാണ്. സഹിക്കുകയേ തരമുള്ളു' എന്നാണ് അവരുടെ സമീപനം. മറ്റൊരു വിഭാഗമാകട്ടെ പുതിയ വിശ്വാസപ്രമാണങ്ങളെപ്പറ്റി വാതോരാതെ പ്രസംഗിക്കുകയും 'ചരിത്രമേ സത്യം' എന്ന് നിരന്തരം ഉരുവിടുകയും ചെയ്യുന്നതേയുള്ളു. ചരിത്രത്തെ വ്യാഖ്യാനിക്കുക മാത്രം ചെയ്ത പഴഞ്ചൻ വിശ്വാസപ്രമാണങ്ങൾക്കെതിരായി ചരിത്രം നിർമ്മിക്കുന്നുവെന്ന പുതിയ വിശ്വാസപ്രമാണങ്ങളുടെ അവകാശവാദത്തിന്നൊത്തു പ്രവർത്തിക്കാൻ മുതിരാതെ അത് അകർമ്മണ്യതയിലാണ്ടുപോകുന്നു. നാട് അധികമധികം ദരിദ്രമാകുന്നു. മലവെള്ളംപോലെ കുത്തിയൊലിച്ചുവരുന്ന ദാരിദ്ര്യത്തിന്റെ വിതാനരേഖ പൊങ്ങിപ്പൊങ്ങി വരുന്നു. ഭക്ഷണത്തിന്നുവേണ്ടി തുറക്കുന്ന വായ്കളുടെ എണ്ണം പെരുകുക; ഭക്ഷണം ഉൽപ്പാദിപ്പിക്കേണ്ട കൈയുകൾ അദ്ധ്വാനിക്കാൻ മടിക്കുക മുതലായ കാരണങ്ങളെ നിയന്ത്രണാതീതമായ വിധിയായി പരിഗണിക്കുകയും 'തലയിലെഴുത്ത്!' എന്നു പരിതപിക്കുകയുംചെയ്യുന്ന പിതൃവർഗ്ഗമോ വിപ്ലവതത്ത്വശാസ്ത്രങ്ങളുടെ പേരിൽ ശപഥങ്ങൾ ചെയ്തുകൊണ്ടേയിരിക്കുന്ന പുത്രവർഗ്ഗമോ കുമ്മിണിയായ ജനതതിയുടെ ദുഃസ്ഥിതിക്കു പരിഹാരം കണ്ടെത്തുന്നില്ല. കീറിപ്പറിഞ്ഞ വ്യവസ്ഥിതി തുന്നിച്ചേർത്ത നാണം മറയ്ക്കാൻ അവർ നിയുക്തരാവുന്നു.

'അധികാരം കൊയ്യണമാദ്യം നാം' എന്ന് ഗർജ്ജിച്ച കർഷകത്തൊഴിലാളിയെ സൃഷ്ടിച്ച ഇടശ്ശേരിയാണ് കുറച്ചു കൊല്ലങ്ങൾകൊണ്ടു വന്നുചേർന്ന ഈ പരിണാമം കണ്ട് വ്യഥപൂണ്ട് തത്ത്വശാസ്ത്രങ്ങൾ ഉറങ്ങിക്കിടന്നാലെന്തുണ്ടാവുമെന്നു കാട്ടിത്തരുന്നത്. തത്ത്വശാസ്ത്ര വക്താക്കളേയും രാഷ്ട്രമീമാംസാപണ്ഡിതന്മാരേയും തൃപ്തിപ്പെടുത്താൻവേണ്ടി തന്റെ സത്യസന്ധതയെ ബലികൊടുക്കാൻ അദ്ദേഹം സന്നദ്ധനല്ലായിരുന്നു. കുമ്മിണിയുടെ അനന്തര കഥയിലൂടെ കവി കാട്ടിത്തരുന്നത് നാടിന്റെ അനന്തരകഥതന്നെയാണ്.

പൊട്ടിയ ചരട് – പുതിയ ബന്ധം

കുമ്മിണിക്ക് എന്തു സംഭവിക്കുന്നു? ഒരു രാത്രി മൂന്നാം യാമം കഴിയാറായി. അവൾ എണീറ്റു ഭദ്രദീപം കൊളുത്തി. പായ ഇട്ട് ഒരു കിണ്ടി വെള്ളവും എടുത്തുവച്ചു. അച്ഛന് ഹരിനാമ കീർത്തനത്തിന്നിരിക്കാൻ വേണ്ടുന്ന ഒരുക്കങ്ങളാണവ. ഏട്ടനു പതിവായി 'കിടക്കച്ചായ' വേണം. അതു കൂട്ടി 'ശയ്യോപാന്ത'ത്തിൽ കൊണ്ടുവച്ചു. എന്നിട്ട് വാതിലിന്റെ തഴുതുനീക്കി – അപ്പോൾ അവളുടെ ഉള്ളിലൊരു മിന്നൽ പാഞ്ഞു. തുറന്ന വാതിലിലൂടെ അടിച്ചുകയറിയ ശൈത്യം അവളെ പുളകപ്പൂമാലയണിയിച്ചു. ഉമ്മറത്ത് ഇറങ്ങിയിട്ട് അവൾ വീടിനെ ഒന്നു തിരിഞ്ഞു നോക്കി. കുടുംബദൈവങ്ങളേയും അച്ഛനേയും ജ്യേഷ്ഠനേയും മനസാ പ്രണമിച്ചു. ഗുരുവായൂരപ്പന് നാലണ വഴിപാടു നേർന്ന് മുണ്ടിന്റെ കോന്തലപ്പത്തു കെട്ടി. അങ്ങനെ വീണ്ടെടുത്ത ധൈര്യത്തോടെ അവൾ ഉമ്മറപ്പടിയിറങ്ങി. നെഞ്ചു പറകൊട്ടുന്നു. കാൽവിറയ്ക്കുന്നു. ഒരു നിമിഷം നിന്നു. അപ്പോൾ പടിക്കൽ ഒരു അടയാളദീപം മിന്നി. അതു നോക്കി അവളുടെ കാലുകൾ നീങ്ങി. ആ വിളക്ക് തനിക്കു ഭാഗ്യതാരകമാകുമെന്ന് അവൾ ആശിച്ചു. എങ്കിലും തന്റെ അമ്മവന്നുകയറിയതെങ്ങനെ? താൻ ഇറങ്ങിപ്പോകുന്നതെങ്ങനെ? എന്നതിലെ വൈപരീത്യമോർത്ത് അവളുടെ കണ്ണുകൾ നിറഞ്ഞു. താലികെട്ടിയ അമ്മ ഭദ്രദീപം കണ്ടു വലതുകാൽ മുന്നിൽവച്ചു കയറി വന്നത് ഈ വീട്ടിലേക്കാണല്ലോ – താനോ? പടിക്കൽ കണ്ട വിളക്കിന്റെ പിന്നാലെ നഗ്നമായ കഴുത്തുമായി ഇറങ്ങിപ്പോകുന്നു. താൻ ചെയ്യുന്നതൊരു കടുംകൈയല്ലേ? മനസ്സിന്റെ അധീരത അവളുടെ കാൽവയ്പിനെ ബാധിച്ചു. കല്ലിൽ കാലിടറി.... എങ്കിലും അവൾ മുന്നോട്ടുവെച്ച കാൽ പിന്നോട്ടു വച്ചില്ല; കല്യാണമാവട്ടെ, കുല്യാണമാവട്ടെ.

കുമ്മിണിയുടെ ഈ പോക്കിന്റെ പരിണാമമെന്തായി എന്നു വ്യക്തമായിട്ടില്ല. പക്ഷേ, സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. അവളുടെ കാലിടറിയത് മനസ്സിന്റെ അധീരതകൊണ്ടു തന്നെയാണ്. പഴയ ആചാരവിശ്വാസാദികളുടെ നടുവിൽ വളർന്നുവന്ന അവൾക്ക് കല്ലിൽ കാലിടറിയത് ഒരു ദുശ്ശകുനമായിത്തോന്നിയിരിക്കും. ഈ അപശകുനചിന്ത അവളുടെ ഭാവിയെത്തന്നെ ബാധിക്കുകയും ചെയ്യും. ഗതികെട്ട് ഒരുത്തന്റെ പിന്നാലെ ഇറങ്ങിത്തിരിച്ചതാണെന്നു വ്യക്തം. അവൾക്കും അവളുടെ തറവാടിന്റെ അന്തസ്സിന്നും ചേർന്ന ബന്ധമാണെന്ന വിശ്വാസം അവൾക്കുണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ ആ പുരുഷന്റെകൂടെ വെളുക്കുംമുമ്പ് ഒളിച്ചോടിപ്പോകേണ്ട ആവശ്യം വരുമായിരുന്നില്ലല്ലോ. പകൽ വെളിച്ചത്തുവന്ന് അവളെ ആവശ്യപ്പെടാൻ അയാൾക്കു കഴിയുമായിരുന്നു. തന്റെ കുടുംബത്തിന്റെ നിലയ്ക്കും വിലയ്ക്കും നിരക്കാത്ത ഒരുത്തന്റെകൂടെയാണ് അവൾക്ക് ഒളിച്ചോടിപ്പോകേണ്ടിവന്നിരിക്കുന്നത്. മറ്റൊരു പോംവഴിയുമില്ലാതെയാണിതു ചെയ്യുന്നത്. 'ഒരുമ്പെട്ടവൾ!' എന്ന് ലോകവും സമുദായവും ഭർത്സിച്ചേക്കാം. അവൾ അതിനെ തെല്ലും വിലവയ്ക്കാത്ത ഒരു തികഞ്ഞ തന്റേടിക്കാരിയൊട്ടല്ലതാനും. എങ്കിലും, പുരുഷന്റെ സാമീപ്യം കൊതിക്കുന്ന തരുണിയാണ് അവൾ. പ്രകൃതിയുടെ വിളി. അതിനെ ചെറുത്തുനില്ക്കാൻ അവൾക്കു കഴിവില്ല. അതുകൊണ്ട് അവൾ ഇറങ്ങിപ്പോവുകതന്നെ ചെയ്തു. പിടിച്ചതു പുളികൊമ്പാണെന്ന ഉറപ്പൊന്നുമില്ല. അതുകൊണ്ട് എല്ലാം അവൾ ഈശ്വരനിൽ സമർപ്പിക്കുന്നു. ആ നാലണയ്ക്കു പകരമായി ഗുരുവായൂരപ്പൻ അവളുടെ ഭാവി സുരക്ഷിതമാക്കിക്കൊടുക്കുമെന്ന വിശ്വാസമാണ് അവൾക്കു തുണ. അവളെ വിളിച്ചിറക്കിക്കൊണ്ടു പോകുന്നവൻ അവൾക്ക് എല്ലാംകൊണ്ടും യോജിക്കുന്നവനല്ല എന്ന സൂചന കവി കവിതയ്ക്കു നല്കിയ അടിക്കുറിപ്പിലൂടെയും വ്യക്തമാക്കിയിട്ടുണ്ട്. 'പഴയ തലമുറ ഭക്തിയിലും പുതിയതു രാഷ്ട്രീയകാര്യങ്ങളിലും ആമഗ്നമാകെ, കെട്ടിമേയാതെ കിടക്കുന്ന പഴയ തറവാടുകൾ താരതമ്യേനനിസ്സാരന്മാരും അവഗണിക്കപ്പെടുന്നവരുമായ ഒരുകൂട്ടം ആളുകളുടെ കൈകളിലേക്കു വഴുതിപ്പോയിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന കാഴ്ച ഇന്നെവിടെയും ദുർലഭമല്ല.'

ഈ കല്യാണം എത്രകാലം?

ഗതികെട്ട ജനതതി രക്ഷിക്കാൻ കഴിവില്ലാത്തവനായിത്തീർന്നേക്കാവുന്ന ഭർത്താവിനെ തെരഞ്ഞെടുക്കുന്ന കഥയാണ് കുമ്മിണിയുടെ ഈ ഇറങ്ങിപ്പോക്കിൽ കവി കാട്ടി തരുന്നത്. കുമ്മിണിയെപ്പോലെ പാവമാണ് ഈ ജനതതി. വിദ്യാഭ്യാസമില്ല. സ്വതന്ത്രചിന്തയില്ല. ഭർത്താവിനെ

(ഭരണകർത്താവിനെ) നിലയ്ക്കുനിർത്താൻ വേണ്ടുന്ന പ്രാഗല്ഭ്യമില്ല. ഭരിക്കാനൊരുത്തൻ വേണമെന്ന നിയതിനീതിക്കു വശംവദമായി ചൂട്ടുകാണിച്ചു വിളിക്കുന്നവന്റെ പിറകെ ഇറങ്ങിത്തിരിക്കുന്നു. നല്ല ഭർത്താവിനെ തെരഞ്ഞെടുത്തു കൊടുക്കേണ്ടത് അറിവും വിദ്യാഭ്യാസവും ചിന്തിക്കാൻ കഴിവും പ്രവർത്തിക്കാൻ ശക്തിയുമുള്ള ഉപരിവിഭാഗത്തിന്റെ കർത്തവ്യമാണ്. അവരുടെ അനാസ്ഥയും അകർമ്മണ്യതയും താഴ്ന്ന വിഭാഗത്തെ അരക്ഷിതത്വത്തിലേക്കു തള്ളിവിടുന്നു. താരതമ്യേന നിസ്സാരന്മാരായവരുടെ കൈകളിലേക്കു നാട് വഴുതിവീഴുന്നു. ഇതു കല്യാണമല്ല, കുല്യാണമാണ്.

വിപ്ലവതത്ത്വശാസ്ത്രം മോചനം നല്കുമെന്നു തീവ്രമായി അഭിലഷിക്കുകയും വിശ്വസിക്കുകയും ചെയ്ത ഇടശ്ശേരിക്ക് തന്റെ സ്വപ്നങ്ങൾ കണ്മുന്നിൽവെച്ചു തകരുന്നതു കാണുമ്പോൾ അതു വ്യഥയോടെ വിളിച്ചുപറയാതിരിക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല. എങ്കിലും അവസാനംവരെ, പലതവണ കെട്ടുപോയ പ്രത്യയശാസത്ര വിശ്വാസത്തിരികളെ സ്നേഹമൊഴിച്ചു വീണ്ടും വീണ്ടും കത്തിച്ചുവെക്കാൻ അദ്ദേഹം പാടുപെട്ടിട്ടുണ്ട്. ഈ കവിതയെഴുതിയതിന്നുശേഷം പിന്നെയും ദശകങ്ങളുരുണ്ടുപോയിക്കഴിഞ്ഞു. പിഞ്ഞിപ്പോയ കുപ്പായം പേർത്തും പേർത്തും തുന്നിച്ചേർക്കുന്ന കുമ്മിണിയാണ് ഇന്നും ജനം. അയ്യഞ്ചുകൊല്ലം കൂടുമ്പോൾ കുമ്മിണിയുടെ ഇറങ്ങിപ്പോക്ക് എന്ന നാടകം നാം കാണാറുണ്ട്. ചിലപ്പോൾ അതിന്നു മുമ്പേയും, ചൂട്ടും കൊണ്ടെത്തുന്നവന്ന് കുമ്മിണി തന്റെ ഒരേയൊരു ശക്തിയായ വോട്ടു നല്കുന്നു. അവനത് അർഹിക്കുന്നുണ്ടോ, സംരക്ഷണം നല്കാൻ ശക്തനായ ഭർത്താവായിരിക്കുമോ എന്നു വിവേകപൂർവ്വം ചിന്തിച്ചു നിശ്ചയിക്കാൻ അവൾക്കു കഴിവില്ല. ഇടശ്ശേരിയുടെ കണ്ണുകളിലൂടെ ഇനിയുമെത്രകാലം ഈ കാഴ്ച കാണേണ്ടിവരും?

കുമ്മിണിയുടെ ഈ ഇറങ്ങിപ്പോക്കിന്നു മറ്റൊരു ധ്വനികൂടിയുണ്ട്. ഇതു കല്യാണമാകുമെന്ന ഭയംകൂടാതെ, കല്യാണം തന്നെയാവുമെന്ന ഉറപ്പോടെ ഇറങ്ങിപ്പോകാൻ കഴിയുന്ന കാലം വരണമെങ്കിൽ അർഹതയുള്ളവനെ കണ്ടെത്താനും തെരഞ്ഞെടുക്കാനും കഴിയത്തക്കവണ്ണം അവൾ സ്വാതന്ത്ര്യം നേടണമെന്നതാണത്. ജനായത്തഭരണം ജനതയുടെ ഒരു സ്വയംവരമാണ്. സ്വയംവരം സൗഭാഗ്യപൂർണ്ണമാകണമെങ്കിൽ ഉത്തമനായ ഭർത്താവിനെ തെരഞ്ഞെടുക്കാൻ വധുവിനെ ശക്തയാക്കുന്ന വിവേചനശക്തിയും സ്വതന്ത്രചിന്തയും അവൾക്കുണ്ടാവണം. കുമ്മിണിയുടെ അച്ഛനേയും ജ്യേഷ്ഠനേയും നന്നാക്കാൻ കഴിയുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. കുമ്മിണി ഉദ്ബുദ്ധയാകേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. സ്വന്തം കാലിൽ നില്ക്കാനുള്ള കരുത്ത് അവൾക്കുണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ അവളുടെ മനസ്സ് അധീരമാകയോ കാൽ കല്ലിൽ 'വെച്ചുകുത്തുക'യോ സംഭവിക്കുമായിരുന്നില്ല. മൂന്നാം യാമത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ അടയാളദീപത്തിന്റെ പിന്നാലെ ഒളിച്ചോടേണ്ടിവരുമായിരുന്നില്ല. നല്ല പകൽവെളിച്ചത്തു തലയുയർത്തിപ്പിടിച്ച് ഇറങ്ങിപ്പോവാൻ കഴിഞ്ഞേനേ. ഭരിക്കപ്പെടുന്ന അധഃസ്ഥവർഗ്ഗവും സ്ത്രീവർഗ്ഗവും പ്രബുദ്ധതനേടുന്ന കാലത്ത് സ്വയംവരം സാർത്ഥമാകും. അപ്പോഴേ സാർത്ഥമാവൂ.

ഇബ്സന്റെ നോറ വാതിൽ വലിച്ചടച്ച് ഇറങ്ങിയപ്പോൾ ആ ശബ്ദം യൂറോപ്പു മുഴുവൻ മുഴങ്ങിക്കേട്ടു എന്നു പറയാറുണ്ട്. സ്ത്രീയുടെ സ്വാതന്ത്ര്യപ്രഖ്യാപനത്തിന്റെ ശബ്ദമായിരുന്നു അത്. ഇടശ്ശേരിയുടെ കുമ്മിണി വാതിൽ പതുക്കെ തുറന്ന് പതുക്കെ ചാരിയിട്ടാണിറങ്ങുന്നത്. നിർബ്ബാധം ഉറങ്ങുന്ന 'തത്ത്വശാസ്ത്രങ്ങളെ' ഉണർത്താൻ അവൾക്കു ധൈര്യമില്ല. എങ്കിലും ആ മൂകമായ മുഴക്കം ഇടശ്ശേരിയുടെ കവിത വായിക്കുന്നവരുടെ അന്തഃശ്രോത്രങ്ങൾ കേൾക്കാതിരിക്കയില്ല. ഉറങ്ങുന്ന തത്ത്വശാസ്ത്രങ്ങളെ വെടിഞ്ഞു രണ്ടും കല്പിച്ച് ഇറങ്ങുന്ന കുമ്മിണിമാർക്കു പകരം വിജയവിശ്വാസത്തോടെ ഇറങ്ങുന്നവരെ സൃഷ്ടിക്കാൻ ആ മുഴക്കം ഉതകും, കവിതയിലൂടെ കവി ദാനം ചെയ്യുന്ന നേത്രവും ശ്രോത്രവും വേണ്ടുംപോലെ ഉപയോഗിക്കുകയാണെങ്കിൽ.

ശീർഷകം, ഡിസംബർ 1983 – കവിതാധ്വനി